

Kouvolan kaupunki

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO 16.6.2017 VERLAN OSAYLEISKAAVAN
MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN SEKÄ JAALAN ITÄOSAN RANTAYLEISKAAVAN
MUUTOKSEN 2. LUONNOKSESTA

Kaavaluonnos

Kaavassa huomioidaan suojelumääräyksillä alueella olevat arvokkaiksi määritetyt rakennuskohteet ja -kokonaisuudet ja ohjataan alueen täydentyvää maankäyttöä loukkaamatta alueen arvo- ja kulttuuriympäristön erityispiirteitä.

Koko UNESCO:n maailmanperintökohteen osoittaminen SRS-merkinnällä selkeyttää kaavan luettavuutta antaen heti tiedon alueen statuksesta suojeltavana alueena. On syytä pohtia, onko saman logiikan noudattaminen tarpeellista koko UNESCO:n maailmanperintökohteen alueella eli myös paikoitus-, virkistys- ja venevalkama-alueilla tehdasalueen pohjoispuolella.

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisessa suojelupäätöksessä todetaan, että: "Muutoksissa ja rakentamis- ja korjaustöissä lukuun ottamatta normaaleja kunnossapitotoimenpiteitä on asiantuntijana kuultava Museovirastoa." Maininta kuulemisesta olisi hyvä täydentää tekstinä myös kaavamerkintään SRS-korttelialueille tai vaihtoehtoisesti täydentää UNESCO:n maailmanperintökohde merkintää selkeästi koskemaan myös rakennuskannan muutoksia.

Kaavaratkaisu ei ole ongelmallinen luontoarvojen eikä myöskään vesivarojen käytön ja hoidon kanssa.

VAT, RKY ja rakennusperinnön suojelu

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät mm. seuraavia kokonaisuuksia: kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat.

Kaavoitettavasta alueesta osa on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä RKY-2009 (Verlan teollisuusympäristö). RKY-alueella tavoitteena on ympäristön ja rakennusten säilyminen sekä muutosten ja täydennysrakentamisen sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin.

Verlan tehdas on ainutlaatuinen 1800- ja 1900-luvun vaihteen teollisuusmi ljöö. Puuhiomo ja pahvitehdas muodostavat eheän tehdaskokonaisuuden Suomen metsäteollisuuden varhaisvuosilta. Verla on valittu 1996 UNESCO:n maailmanperintölistalle ja se on valtakunnallisesti arvokas nähtävyys. Maailmanperintökohde edustaa yleismaailmallisesti erityisen arvokasta kulttuuriperintöä.

Kaavaratkaisu kokonaisuutena on sopusoinnussa RKY-tavoitteiden kanssa. Kaavassa otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistetään niiden toteuttamista.

Verlan ydinalueen rakennussuojelu on osayleiskaavassa huomioitu ja siten kaava turvaa maailmanperintökohteen säilymisen.

Tie- ja liikenne

Osa yhdystietasoista Verlantietä (mt 14570) ja Kantokoskentietä (mt 14569) on osayleiskaavassa osoitettu merkinnällä parannettava tieosuus. Merkintää on tarkennettu kaavamääräyksissä siten, että parantamistarve koskee erityisesti kevyenliikenteen sekä Verlantien ja Kantokoskentien risteysalueen turvallisuuden parantamista.

Verlan tieympäristön parantamisesta ei ole tällä hetkellä kaavaselostuksessa mainittua v. 2007 valmistunutta tarveselvitystä tarkempaa suunnitelmaa. Verlantien ongelmat on tunnistettu myös käynnissä olevassa Kouvolan liikenneturvallisuussuunnitelmassa. Syksyllä 2017 valmistuvan liikenneturvallisuussuunnitelman toimenpidesuosituksiin sisältyy esitys esisuunnitelman laatimisesta Verlan kohdan jalankulun ja pysäköinnin olosuhteiden parantamiseksi. Liikenneolosuhteiden kehittämisen kannalta olisi tärkeää tehdä päätös v.2007 tarveselvityksessä esitettyjen aluetta palvelevien vaihtoehtoisten sisääntuloteiden välillä, koska valittu kehittämisspolku vaikuttaa merkittävästi mm. pysäköintialueiden sijaintiin ja kapasiteettitarpeeseen sekä risteysalueella liikkuvan ajoneuvoliikenteen määrään.

Vastine:

Kaavaluonnoksesta saadut lausunnot on käsitelty viranomaisten työneuvottelussa 16.1.2019. Lisäksi Museovirasto antoi 18.3.2019 erillisen lausunnon Verlan tehdasalueen pohjoispuolisen alueen suojelutavoitteita koskien.

Verlan tehdasalueen pohjoispuolista paikoitus-, virkistys- ja venevalkama- aluetta ei ole osoitettu kaavaluonnoksessa SRS- aluevarauksella, koska nämä alueet eivät kuulu Ympäristöministeriön vahvistaman Verlan maailmanperintökohdetta koskevan rakennussuojelupäätöksen (YM14/531/2014) alueeseen.

ELY- keskuksen lausunnon, viranomaisten työneuvottelun ja Museoviraston 18.3.2019 lausunnon perusteella esitetään, että Verlan tehdasalueen pohjoispuolinen pysäköintialue ja rannan virkistyskäytössä oleva alue osoitetaan rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla suojeltaviksi tarkoitetuiksi alueiksi SRS-1 / LP ja SRS-1/V.

ELY- keskuksen lausunnon, Museoviraston lausunnon 27.7.2017 ja viranomaisten työneuvottelun perusteella esitetään, että SRS- aluevarausta koskevaan kaavamääräykseen lisätään määräys; *Alueen muutoksissa ja rakentamis- ja korjaustöissä on asiantuntijana kuultava Museovirastoa, jolla on oikeus antaa tarkempia ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta ja SRS-1- aluevarausta koskevaan kaavamääräykseen lisätään määräys: "Alueen muutoksissa ja rakentamis- ja korjaustöissä on asiantuntijana kuultava Museovirastoa."*

Hämeenlinnassa 10.6.2019

Ympäristönsuunnittelu Oy Pirkanmaa

Arto Remes
maanmittausinsinööri (AMK), YKS-617

10.6.2019

Kouvolan kaupunki

KYMENLAAKSON LIITON LAUSUNTO 27.6.2017 VERLAN OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA
LAAJENNUKSEN SEKÄ JAALAN ITÄOSAN RANTAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN 2. LUONNOK-
SESTA

*Verlan osayleiskaavan suunnittelualueella on voimassa Kymenlaakson maakunta-
kaava "Maaseutu ja luonto", jossa esitetään alueen kehittämisen periaatteet. Maa-
kuntakaavassa Verlan kyläalue on merkitty loma- ja matkailualueeksi, jolla on säi-
lytettäviä, vähintään maakunnallisesti merkittäviä rakennuskulttuuri kohteita. Ver-
lan vanha tehdasalue on merkitty UNESCO:n maailmanperintökohteeksi. Koko Ver-
lan alue on esitetty kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maa-
kunnallisesti merkittäväksi alueeksi. Tehdasalueen pohjoispuolella on muinais-
muistokohteeksi merkityt kalliomaalaukset. Alueen halki kulkee lisäksi ylimaakun-
nalliset pyöräily-, patikointi- sekä melonta reitit. Maakuntakaavatilanne on esitetty
kaavaselostuksessa.*

*Osayleiskaavan luonnos mahdollistaa Verlan historiallisesti arvokkaan tehdasalu-
een ja sitä ympäröivän miljöön arvojen säilymisen sekä alueen kehittämisen kestä-
vällä tavalla.*

Vastine:

Esitetään, että kaavaluonnosta ei ole tarpeen muuttaa lausunnon perusteella.

Hämeenlinnassa 10.6.2019

Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa

Arto Remes
maanmittausinsinööri (AMK), YKS-617

Kouvolan kaupunki

KYMENLAAKSON MAAKUNTAMUSEON LAUSUNTO 16.6.2017 VERLAN OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN SEKÄ JAALAN ITÄOSAN RANTAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN 2. LUONNOKSESTA

Osayleiskaavaa varten on vuonna 2010-2011 inventoitu Verlantien eteläpuolinen alue sekä tehdasalueen vastarannan rakennukset. Kaava-alueella on sen jälkeen laajennettu koskemaan myös kyläaluetta ja Kokkokallion aluetta. Tällä Verlantien ja Kantokoskentien pohjois- ja länsipuolen alueella ei ole rakennuskantaa inventoitu. Kyläalue liittyy tehdasalueeseen oleellisesti ja se on maailmanperintöalueen suoja- aluetta sekä valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Kymenlaakson museo katsoo, että koko alueen rakennuskanta on inventoitava ja arvotettava kaavatyön tueksi.

Kaavaluonnoksessa kyläalueella (AT-1) ja Kantokoskentien varren erillispientalojen korttelialueella (A0-1) on aluesuojelumerkintä (/s). Kaavamääräyksen mukaan alueella tulee ottaa huomioon sen kulttuurihistoriallinen luonne, korjaus- ja uudisrakentamisen tulee soveltua rakennustavaltaan ja sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön sekä alueella tulee säilyttää kulttuurihistoriallisesti ja kyläkuvallisesti merkittävät rakennukset, rakenteet ja tiestö. Uudisrakentamisen materiaalit, mittasuhteet, pinnat ja värit tulee olla sopusoinnussa ympäristön rakennusten kanssa.

Osayleiskaava on oikeusvaikutteinen ja sen perusteella voidaan myöntää rakennuslupia maailmanperintöalueen ulkopuoleiselle alueelle. Aluesuojelumerkintä jättää tulkinnanvaraiseksi mitkä kohteet ovat kulttuurihistoriallisesti tai kylämaiseman kannalta merkittäviä. Kymenlaakson museon mielestä aluesuojelumerkinnän lisäksi tulee kyläalueen kohteilla olla inventointiin ja arvottamiseen perustuva kohde-merkintä. Aluesuojelumääräyksissä tulisi myös mainita, että korjaus- ja muutostöitä suunniteltaessa on otettava yhteys museoviranomaiseen.

Arkeologisen, maailmanperintö- sekä lakisuojeltujen kohteiden rakennetun kulttuuriympäristön lausunnon antajana toimii Museovirasto.

Vastine:

Kaavaluonnoksesta saadut lausunnot on käsitelty viranomaisten työneuvottelussa 16.1.2019.

Osayleiskaavan rakennusinventointi on laajennettu Kymenlaakson museon ja Museoviraston lausuntojen perusteella koko osayleiskaavan alue. Rakennusinventoinnin täydennyksen laati Arkkitehtuuritoimisto ARKHALTIA OY / Kari Mustonen 2017. Täydennysinventoinnin tarkistustyön sekä molempien rakennusinventointien kohteiden arvotuksen ovat täydentäneet rakennustutkija Kirsi Toivonen Kymenlaakson museolta ja kaavoitusarkkitehti Hannu Purho Kouvolan kaupunkisuunnittelusta keuhäällä 2018.

Verlan tehdaskylän ympäristön arvokkaimmat rakennuskohteet on osoitettu kaavaehdotuksessa kulttuurihistoriallisesti ja kyläkuvallisesti arvokkaina rakennuksina (sr) sekä kulttuurihistoriallisesti ja kyläkuvallisesti arvokkaimmat tehdaskylän ympäristön osat alueina, joiden ympäristö säilytetään (/s). sr- ja /s- kaavamerkinntät perustuvat Verlan osayleiskaavan rakennusinventointiin 2010-2011 ja Verlan osayleiskaavan rakennusinventoinnin täydentämiseen 2017.

sr- kohdemerkintöjen ja /s- alueita koskevat kaavamääräykset on muotoiltu yhteistyössä maakuntamuseon kanssa. Määräyksissä mm. edellytetään lausunnossa esitetyn mukaisesti, että /s- alueiden rakennusten muutostöistä ja uudisrakentamisesta tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Hämeenlinnassa 10.6.2019

Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa

Arto Remes
maamittausinsinööri (AMK), YKS-617

Kouvolan kaupunki

MUSEOVIRASTON LAUSUNTO 27.7.2017 VERLAN OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN SEKÄ JAALAN ITÄOSAN RANTA YLEISKAAVAN MUUTOKSEN 2. LUONNOKSESTA

Osayleiskaavan keskiössä oleva Verlan puuhiomo ja pahvitehdas on liitetty Unescon maailmanperintöalueiden luetteloon vuonna 1996. Osayleiskaavan tavoitteiksi on asetettu tunnistaa ja turvata alueen rakennetun ja luonnonympäristön ominaispiirteet ja erityisarvot, mahdollistaa Verlan tehdasmuseon ja siihen liittyvien matkailutoimintojen kehittäminen ja toimia Verlan kyläalueen elinvoimaisuuden tukena. Kaavaselostuksen sivuilla 6-7 on kerrattu vuodesta 2007 asti tekeillä olleen osayleiskaavan valmisteluvaiheet. Museovirasto on viimeksi osallistunut kaavan luonnosteluvaiheessa 20.1.2017 järjestettyyn viranomaisten työneuvotteluun.

Verlan tehdasmuseon alue on kansallisen lainsäädännön keinoin suojeltu rakennussuojelulain 60/1985 nojalla 6.5.1993 ja rakennusperinnön suojelusta annetun lain 498/2010 nojalla 31.3.2016, hieman toisistaan poikkeavin sisällöin. Valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) rajausta noudattaa Unescon suojavyöhykkeen rajausta (yleiskaavaluonnoksessa merkinnällä sv). Näin ollen käsiteltävänä oleva Verlan osayleiskaavan muutos ja laajennus sekä Jaalan itäosan rantayleiskaavan muutos yhtenäistävät Verlan tehdasmuseon, matkailutoimintojen ja Verlan kyläalueen kansallisen suojelutilanteen ja säilyttämistavoitteet.

arkeologisesta kulttuuriperinnöstä

Yleiskaavamääräys SM ”Muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös pyydetään muuttamaan muotoon: ”Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydetävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.”

rakennuslupien myöntäminen osayleiskaavan perusteella

Osayleiskaavan tavoitteena on sujuvoittaa rakentamisen ohjausta siten, että kaava toimisi suoraan rakennuslupan myöntämisen perusteena lukuun ottamatta kuitenkin itse maailmanperintökohdealuetta. Asemakaavoitus tai poikkeamislupamenettely ei täten olisi Verlan tehdaskylässä enää rakennuslupan myöntämisen edellytyksenä. Osayleiskaavan sisällön muokkaukseen on vaikuttanut muutos maankäyttö- ja rakennuslaissa, joka mahdollistaa nykyään yleiskaavoituksen kyläalueilla asemakaavaa kevyempänä ja joustavampana tapana ohjata rakentamista.

kyläalueen kulttuuriympäristöselvitys

Kyläalueen vielä inventoimattomasta rakennuskannasta tulee teettää kulttuuriympäristöselvitys tai vastaava, koska osayleiskaavaluonnoksen liitteenä 9 oleva rakennusinventointi (Toivanen Hanna-Riitta 2010-11. Verlan osayleiskaavan rakennusinventointi.) kattaa pääasiassa vain maailmanperintöalueen ja kylän kohdalla rajautuu Verlan kylätien itäpuolelle. Kulttuuriympäristöselvityksen tietoja rakennusten iästä, alueelle tyypillisistä ja erityisistä arkkitehtonisista erityispiirteistä, materiaaleista ja rakennustavoista tullaan tarvitsemaan peruskorjausten ohjaamisen tueksi. (Vrt. yleiskaavamääräykset ”*Rakentaminen ja ympäristönhoito tulee mitta-kaavaltaan ja tyyliltään sopeuttaa Verlan historialliseen miljööseen.*” ja /s -merkintä alue, jolla ympäristö säilytetään: ”*Korjausrakentamisessa voidaan noudattaa rakennusten alkuperäistä rakentamistapaa ja käyttää rakennusten alkuperää tukevia teknisiä ratkaisuja.*”)

SRS ja SRS-1 –merkinnät: rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue

Osayleiskaavan luonnoksessa on Unescon maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi 1972 hyväksytyn yleissopimuksen mukaan Maailmanperintökohde luetteloon 1996 merkitty kohde nro 751 rajattu merkinnällä ”un” ja sen suojavyöhyke merkinnällä ”sv”. Koko maailmanperintöalueella ”un” käytetyssä SRS-määräyksessä viitataan YM suojelupäätökseen ja että ”*Alueen kulttuurihistorialliset arvot ja ominaispiirteet tulee säilyttää. Alueen maa- ja vesiympäristön muutostöistä tulee neuvotella Museoviraston kanssa.*” Museovirasto ehdottaa, että SRS-määräykseen lisätään, että ”Muutoksissa ja rakentamis- ja korjaustöissä on asiantuntijana kuultava Museovirastoa, jolla on oikeus antaa tarkempia ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.”

Vastine:

Kaavaluonnoksesta saadut lausunnot on käsitelty viranomaisten työneuvottelussa 16.1.2019.

Osayleiskaavan rakennusinventointia on laajennettu Museoviraston ja kymenlaakson museon lausuntojen perusteella koko osayleiskaavan alueelle. Rakennusinventoinnin täydennyksen laati Arkkitehtuuritoimisto ARKHALTIA OY / Kari Mustonen 2017.

Esitetään, että muinaismuistoalueita ja – kohteita (SM) koskeva kaavamääräys muutetaan lausunnossa esitetyn mukaisesti muotoon; ”*Alueen/kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta/kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.*”

Museoviraston lausunnon, ELY- keskuksen lausunnon ja viranomaisten työneuvottelun perusteella esitetään, että SRS- aluevarausta koskevaan kaavamääräykseen lisätään määräys; ”*Alueen muutoksissa ja rakentamis- ja korjaustöissä on asiantuntijana kuultava Museovirastoa, jolla on oikeus antaa tarkempia ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.*”

ja SRS-1- aluevarausta koskevaan kaavamääräykseen lisätään määräys: ”*Alueen muutoksissa ja rakentamis- ja korjaustöissä on asiantuntijana kuultava Museovirastoa.*”

Hämeenlinnassa 10.6.2019

Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa

Arto Remes
maanmittausinsinööri (AMK), YKS-617

Kaavamuutoksen laatija
Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa

VASTINE

10.6.2019

Kouvolan kaupunki

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOKSEN LAUSUNTO 13.6.2017 VERLAN OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN SEKÄ JAALAN ITÄOSAN RANTAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN 2. LUONNOKSESTA

Pelastuslaitoksella ei ole lausuttavaa.

Vastine: **Esitetään, että kaavaluonnosta ei ole tarpeen muuttaa lausunnon perusteella.**

Hämeenlinnassa 10.6.2019

Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa

Arto Remes
maanmittausinsinööri (AMK), YKS-617

10.6.2019

Kouvolan kaupunki

KOUVOLAN KAUPUNGIN MAASEUTUPALVELUJEN LAUSUNTO 21.6.2017 VERLAN
OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN JA LAAJENNUKSEN SEKÄ JAALAN ITÄOSAN RAN-
TAYLEISKAAVAN MUUTOKSEN 2. LUONNOKSESTA

Maaseutupalvelut antaa seuraavan lausunnon:

Verlan osayleiskaavan laatiminen ja ajanmukaistaminen on välttämätöntä, jotta kaavan tavoitteiden mukaisesti turvattaisiin alueen rakennetun ja luonnonympäristön ominaispiirteet ja erityisarvot ja pystyttäisiin sovittamaan yhteen matkailulliset tarpeet ja Verlan tehdasmuseon kehittämismahdollisuudet sekä Verlan kylän säilyttäminen toimivana ja elinvoimaisena. Kaavalla on siis tarkoitus saada aikaan positiivisia vaikutuksia aineettomille arvoille, kuten luonto, kulttuuriperintö ja -ympäristö sekä aineellisia hyötyjä monille eri tahoille, kuten kyläläisille, maanomistajille ja elinkeinonharjoittajille.

Laadittava kaava tulee olemaan oikeusvaikutteinen osayleiskaava, joka on suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena (maailmanperintökohdetta lukuun ottamatta). Kaavan ohjauksesta huolimatta rakennuslupakäsittelyssä tulee olla mahdollista tarvittaessa tapauskohtaisesti joustaa, jotta ehkäistään kohtuuttomien tilanteiden syntyminen.

Kaavaa laadittaessa tulee huomioida eri tahojen intressejä ja välttää aiheuttamista taloudellisia menetyksiä tai toiminnallisia haittoja maanomistajille ja elinkeinonharjoittajille.

Vastine:

Maanomistajat ja alueen elinkeinonharjoittajat ovat osallisia osayleiskaavaa laadittaessa. Osayleiskaava on pyritty valmistelemaan siten, että kaavan toteutumisesta ei aiheudu maanomistajille tai elinkeinonharjoittajille merkittäviä taloudellisia menetyksiä eikä toiminnallista haittaa.

Esitetään, että kaavaluonnosta ei ole tarpeen muuttaa lausunnon perusteella.

Hämeenlinnassa 10.6.2019

Ympäristösuunnittelu Oy Pirkanmaa

Arto Remes
maanmittausinsinööri (AMK), YKS-617